

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
Development of Cultural Tourism in the City of Chiang Rai, the Capital of Chiang Rai
province.

พระมหาเอกพจน์ รตนจุนโท

Phramahaakepot rattanajunto

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา การพัฒนาสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

Thanit_loonlawan@hotmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ๑. พระรัตนโมณี, ผศ.ดร. ๒. พระอัครภักดิ์ สุณะวัน, ดร.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ 1. เพื่อศึกษากิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 2. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงรายอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนาม ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีรูปแบบ และ แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการประชาสัมพันธ์ทั้งสื่อออนไลน์และออฟไลน์ ตลอดจนมีภาคีเครือข่ายให้การส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, การท่องเที่ยว, เชิงวัฒนธรรม, เทศบาลนครเชียงราย

Abstract

Research paper concerning the development of cultural tourism in the city of Chiang Rai, the capital of Chiang Rai province. The objectives are as follows. 1. To study the activity and potential for generating tourism in Chiang Rai city. 2. To develop cultural tourism in Chiang Rai city. 2. To analyse the approach to creating cultural tourism of the Chiang Rai city administration. The paper uses Qualitative Research including documentary information and field work. The documentary aspect involves collecting information from documents and relevant research. The field work collects information through questionnaires, conversations, in-depth interviews and focus group discussions. The research results show that the Chiang Rai city administration has a

plan and an approach to support and promote activities in the area of cultural tourism and can generate greater income for the people of the city.

Keywords : Development, Tourism, Cultural, City of Chiang Rai

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและมีการเติบโตสูงเป็นอันดับสองสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีแนวโน้ม ที่จะเติบโตขึ้นเรื่อยๆ จากรายงานประจำปีของ (World Travel and Tourism Council – WTTC) พบว่า ในปี พ.ศ.2559 การท่องเที่ยวและการเดินทางสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถึงร้อยละ 10.20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ของเศรษฐกิจโลก และคาดการณ์ว่าจะมีสัดส่วนถึงร้อยละ 11.40 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ของเศรษฐกิจโลกในปี พ.ศ. 2570 ศักยภาพและความสำคัญของการท่องเที่ยวนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นได้จากการจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีมากถึงร้อยละ 9.60 ของการจ้างงานทั้งหมด (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2560 : 6)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมากมาย เช่น ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ โดยในปี 2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศจำนวนทั้งสิ้น 166.84 ล้านคน-ครั้ง มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1.08 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 1.18 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ปัจจัยสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเจริญเติบโตเนื่องมาจากมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว การยกเว้นค่าธรรมเนียม Visa on Arrival ส่งผลกระทบต่อรายตัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในภูมิภาคเอเชีย และความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวในปี 2563 ซึ่งการท่องเที่ยวที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมมีโอกาสได้รับความนิยมน่าจะยิ่งขึ้น (ปิยวรรณ คงประเสริฐ, 2560 : 10)

ในปี 2563 ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งมีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและวางยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ถึงความสำคัญในการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Responsible Tourism) ร่วมมือกับภาคเอกชนในการลดการใช้พลาสติกในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ลดลงร้อยละ 50 ภายในปี 2563 ลดขยะพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use plastics) อาทิเช่น หลอด ฝาครอบแก้ว ถัง กล่องอาหาร ทดแทนการใช้พลาสติกด้วยภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำได้ เช่น การใช้ถุงผ้า กระจกน้ำ กล่องข้าวพกพา หลอดดูดน้ำ จากวัสดุธรรมชาติ การใช้ผ้าเช็ดหน้า เพื่อลดภาระในการกำจัดให้กับแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนช่วยรักษาความสวยงามให้คงอยู่อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับบริษัทผู้ให้บริการสำรองห้องพักผ่านทางออนไลน์โกด้า (Agoda) คาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวต้องการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นอกจากนี้พฤติกรรม การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปและชัดเจนมากขึ้น คือ การหันมาวางแผนการท่องเที่ยวและเดินทางด้วยตนเองในกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT-Foreign Individual Tourism) อันเนื่องมาจากความสามารถ

ในการเข้าถึงบริการและข้อมูลเพื่อใช้วางแผนการท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง (เพ็ญศรี เจริญวานิช, 2560 : 20)

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวที่มีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในปี 2560-2564 คือการเป็นผู้นำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวอดนียม (Preferred Destination) อย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญต่อเรื่องการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างยั่งยืน โดยได้จัดโครงการเพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา หน่วยงานต่างๆ และประชาสัมพันธ์ต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวทั่วไปได้ตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่ ใฝ่ใจ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีโครงการ 7 Greens Concept ได้แก่ 1) Green Heart: หัวใจสีเขียว หัวใจที่เคารพในวิถีแห่งธรรมชาติ ตระหนักและศรัทธาในพลังอันยิ่งใหญ่ ทุกคนที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งระบบ ต้องสร้างทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ และตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และภัยคุกคามจากภาวะโลกร้อนที่มีต่อการท่องเที่ยว 2) Green Logistics: รูปแบบการเดินทางสีเขียว คือวิธีการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายความว่า วิธีการเดินทางต้องเน้นการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้ระบบขนส่งมวลชนอย่างคุ้มค่า ชีจกรยานแทนการขับรถ 3) Green Attraction: แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการบริหารจัดการตามกรอบนโยบาย และการดำเนินงานในทิศทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการประสานการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวกับสภาพดั้งเดิมของแหล่งไว้ให้ได้ ภายใต้การจัดการที่มีประสิทธิภาพ 4) Green Community : ชุมชนสีเขียว แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งในเมืองและชนบท ต้องมีความรู้ที่จะบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืน พร้อมทั้งจะดำเนินงานที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน 5) Green Activity: กิจกรรมสีเขียว กิจกรรมที่ทำได้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นชีจกรยาน ปีนเขา ดำน้ำ 6) Green Service : การบริการสีเขียว รูปแบบการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวแขนงต่าง ๆ ที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดี เลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้รวมถึงการจัดระบบบำบัดของเสีย ชยะ สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากนักท่องเที่ยวด้วย 7) Green Plus: ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวธรรมดา หรือเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจการท่องเที่ยว ต้องมีกิจกรรมหรือการบริจาคให้คืนกลับแก่โลกใบนี้ด้วย ด้วยความเต็มใจ และมุ่งหวังให้สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี และโครงการอื่นๆ ร่วมกับพันธมิตร อาทิ โครงการ Upcycling The Ocean Thailand/Amazing Thailand Go Local : เที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโต เมืองไทยเติบโต Creative Tourism (การท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์) การนำผลงานที่ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย คือ ชุมชนคลองแดน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา มาทำ Model การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นต้นแบบให้กับชุมชนท่องเที่ยวอื่นต่อไป (ณัฐฐาณี ทรัพย์อุบลัมภ์, 2558 : 96)

จังหวัดเชียงใหม่ที่ตั้งภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่น่าอยู่และมีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและสปา เช่น น้ำพุร้อน ในพื้นที่อำเภอแม่จัน อำเภอเมือง อำเภอเวียงป่าเป้า แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ เช่น โบราณสถานอำเภอเชียงแสน วัดพระแก้ว หมู่บ้านศิลปิน บ้านดำ วัดพระธาตุดอยตุง วัดร่องขุน หมู่บ้านชนเผ่าซึ่งอาศัยอยู่แบบดั้งเดิม และ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชน และหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP ที่หลากหลาย การท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า ดอยแม่สลอง ดอยตุง ล่องเรือในลำน้ำกก แหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ เช่น สนามกอล์ฟ นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงไปยังกลุ่มท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง เช่น การท่องเที่ยวตามเส้นทาง R3A, R3B และการท่องเที่ยวลำน้ำโขง เป็นต้น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนแบบมีส่วนร่วม จังหวัดเชียงรายได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ.2561-2564) ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ และเชิงสุขภาพ คือการพัฒนากระบวนการจัดการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์และบุคลากร พัฒนาปัจจัยด้านพื้นฐานท่องเที่ยวและทรัพยากร พัฒนาแหล่งและกิจกรรมท่องเที่ยว พัฒนารูขี้อย่างบริการการท่องเที่ยว และพัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถด้านแข่งขันการท่องเที่ยว สร้างสมดุลของระบบนิเวศและพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ เพื่อให้ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีคุณภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น (มานะ ชัยวงศ์โรจน์, 2560 : 40)

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย ประกอบไปด้วย อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช วัดพระแก้ว วัดพระสิงห์ วัดดอยงำเมือง วัดพระธาตุดอยจอมทอง วัดพระธาตุดอยเขาควาย สะดือเมือง 108 หลัก (บริเวณวัดพระธาตุดอยจอมทอง) อุทยานศิลปะและวัฒนธรรมไร่แม่ฟ้าหลวง วัดมิ่งเมือง สวนตุงและโคมนครเชียงราย อาคารเทิดพระเกียรติ 90 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ดอยสะเก็ด วัดดอยพระบาท บ้านจอมพล ป.พิบูลสงคราม ศาลารอยพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ห้องสมุด "เสมสิกขาลัยเชียงราย" การบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงรายที่ผ่านมา ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยร่วมเป็นเจ้าของพื้นที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงนำศิลปวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้านการท่องเที่ยว อันนำมาซึ่งรายได้เสริมให้แก่คนในชุมชน จากความสวยงามของธรรมชาติและศิลปะวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลแม่ยาว ทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้การนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นต้นทุนทางเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน (ณัฐภัค เสถียรจิกานนท์ และคณะ, 2558 : 86)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างยั่งยืนของชุมชนเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับต้องการของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนาม ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ได้แบ่งวิธีดำเนินการ เป็นขั้นตอนรายละเอียด ดังนี้

1. พื้นที่การวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาจาก พื้นที่การวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้คือ เทศบาลนคร เชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่

1. ภาครัฐ	จำนวน	25 คน
2. องค์กรปกครองท้องถิ่น	จำนวน	25 คน
3. วัด	จำนวน	25 รูป
4. เครือข่าย	จำนวน	25 รูป/คน

รวมทั้งหมด จำนวน 100 รูป/คน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยดังนี้คือ

1. แบบสัมภาษณ์

- ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
- กำหนดประเด็นที่ต้องการทราบ เช่น

ก. เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีกิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ?

ข. เทศบาลตำบลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านไหน อย่างไรบ้าง ?

ค. เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ควรมีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง ?

- นำแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อให้เกิดความถูกต้อง และตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

- ทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อให้รู้ว่าผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ได้ตอบคำถามตรงประเด็นหรือไม่ อย่างไรบ้าง

- ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

2. สทนากลุ่ม

- กำหนดประเด็นที่ต้องการสนทนา เช่น
- ก. เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีกิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ?
- ข. เทศบาลตำบลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านไหน อย่างไรบ้าง ?
- ค. เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ควรมีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง ?
- แนวคำถามที่จะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้า
- การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ต้องมีความรู้และความสามารถตรงกับงานวิจัยเรื่อง
- บุคลากรที่จะดำเนินการสนทนากลุ่ม เช่น ผู้ให้ข้อมูลในภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น พระสงฆ์ เครือข่าย
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และ โปรเจคเตอร์

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

นครเชียงรายอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการวิเคราะห์การท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางและวิธีการให้ได้มาซึ่งรูปแบบและกระบวนการ การบริหารจัดการเชิงพุทธเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั่วไป ทฤษฎีการรับรู้และการเรียนรู้ ทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา

2) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวโดยทั่วไป

3) กำหนดข้อคำถามการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และร่างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 3น ข้อคำถาม ประกอบด้วย

ก. เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีกิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ?

ข. เทศบาลตำบลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านไหน อย่างไรบ้าง ?

ค. เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ควรมีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง ?

4) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

5) แก้ไขการพิมพ์ผิดและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้จริง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วยดังนี้คือ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งด้านเอกสารแบบสัมภาษณ์และภาคสนาม แล้วจับประเด็นเนื้อหาสาระไปพร้อมกับนำมาสรุปเป็นผลการวิจัยเป็นรูปแบบความเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนำเสนอ

2) การตรวจสอบข้อมูล หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ ข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ได้แก่

2.1 การตรวจสอบ ด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์

2.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม กรณีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

3) สรุปแนวทางหรือรูปแบบในการพัฒนา การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ก่อนจะมีการประมวลผลและพัฒนาเป็นรูปแบบมีส่วนร่วมกึ่งมาตรฐาน (ขั้นการพัฒนาตัวแบบ (Develop Model) เพื่อนำเข้าสู่การวิจัยเชิงเอกสารและคุณภาพ นวัตกรรม

6. สรุปกระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. ศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั่วไป ทฤษฎีการรับรู้และการเรียนรู้ ทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา

2) เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการพัฒนางานวิจัยโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสรุปประเด็นการนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

3) สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เพื่อระดมแนวคิด มุมมองที่มีผลต่อการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และนำไปสู่การวิจัยเชิงสำรวจ (Survry Research) เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้คือ

3.1 ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล

3.3 ประชุมสนทนากลุ่มย่อย

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากเอกสาร และ จากการประชุมกลุ่มย่อย

3.5 สรุปผลการวิจัย

3.6 นำเสนอผลการวิจัย

4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อมูลสรุปในเชิงสถิติจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อนำไปสู่การประมวลผลข้อมูล และศึกษาเชิงความสัมพันธ์ถึงมุมมองของ รูปแบบและวิธีการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน

5) สรุปผลการวิจัยที่ได้คือ ได้รูปแบบ และ แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

6) นำเสนอผลงานวิจัย ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ ดังนี้คือ

กิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงรายที่ผ่านมา ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยร่วมเป็นเจ้าของพื้นที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงนำศิลปวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้านการท่องเที่ยว อันนำมาซึ่งรายได้เสริมให้แก่คนในชุมชน จากความสวยงามของธรรมชาติและภูมิปัญญาที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลแม่ยาว ทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้การนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นต้นทุนทางเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช วัดพระแก้ว วัดพระสิงห์ วัดดอยงำเมือง วัดพระธาตุดอยจอมทอง วัดพระธาตุดอยเขาควาย สะดือเมือง 108 หลัก (บริเวณวัดพระธาตุดอยจอมทอง) อุทยานศิลปะและวัฒนธรรมไร่แม่ฟ้าหลวง วัดมิ่งเมือง สวนตุ๊กและโคมนครเชียงราย อาคารเทิดพระเกียรติ 90 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ พิพิธภัณฑสถานอุบล ดอยสะเก็น วัดดอยพระบาท บ้านจอมพล ป.พิบูลสงคราม ศาลารอยพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ห้องสมุด "เสมสิกขาลัยเชียงราย"

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว กระบวนการหรือวิธีการให้ความรู้ ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความจำเป็นในการ

ปกป้องรักษาสถาปัตยกรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมือง
เชียงราย จังหวัดเชียงราย

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย
จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การปรับปรุงและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมืองเชียงราย
จังหวัดเชียงราย ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก และด้านการมี
ส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเป็นการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ของชุมชน รวมถึงการกระจายรายได้แก่ชุมชนในเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

การอภิปรายผล

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย
อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้อง ของ นุชนารถ รัตนสูงค์ชัย ในงานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นที่ต้องการมาก
ขึ้นทั้งในระดับชาติและนานาชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงกลายเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ
ของ หลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศที่ไม่ใช่ประเทศอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม เติบโตของ การท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งนำไปสู่เชิงรุกต่อการพัฒนาที่สำคัญด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้น
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในทิศทางที่ยั่งยืนจึงต้องบูรณาการกลยุทธ์จากศาสตร์หลากหลายแขนง
ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดดัชนีระดับการพัฒนาและขีด
ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว การกำหนดมาตรฐาน สิ่งก่อสร้าง การพัฒนาคนท้องถิ่น และการตลาด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอ
เมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมคนท้องถิ่นให้มีทัศนคติที่ดี ตระหนักถึงคุณค่าและนำเสนออัตลักษณ์
ของชุมชน รวมทั้งสามารถจัดการบริการได้อย่างมีคุณภาพ
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ
ที่สามารถพัฒนาขึ้นได้ในชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Education Tourism) การท่องเที่ยวเชิงจิต
วิญญาณ (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อทำอาหาร (Culinary Tourism) ฯลฯ

เอกสาร

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเทปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, 2539.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตศรัทธาเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐเดปิก 2525. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย, 2525.

_____ . พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, 2534.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปกรณวิเสสภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณวิเสโส. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญาน, 2539.

_____ . อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณกถา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2532.

_____ . ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

โกวิท พวงงาม. ความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2545.

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย. แผนพัฒนาจังหวัดเชียงรายพ.ศ. 2561-2564 เชียงราย : สำนักงานจังหวัดเชียงราย, 2561.

ณัฐรุณี ทรัพย์อุปลัมภ์. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. จันทบุรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2558.

ณัฐภัค เสถียรจิกานนท์ และคณะ. การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ณ อโยธยาเมืองมรดกโลก สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเป็นครอบครัว. พระนครศรีอยุธยา :

นธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2547.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). ธรรมกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.